

Voor dit examen zijn maximaal 90 punten te behalen; het examen bestaat uit 35 vragen. Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden. Bij dit examen hoort een bronnenboekje.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Opgave 1 Justitie in de buurt

In het najaar van 1999 publiceerde de voormalige minister van Justitie Winnie Sorgdrager het boek *Een verantwoordelijke minister*. In dit boek analyseert zij de veranderende rol van het ministerie van Justitie in de Nederlandse samenleving. Tekst 1 uit het bronnenboekje is een fragment uit haar boek. De vragen 1 tot en met 8 hebben betrekking op deze tekst.

Bij het bestrijden van de verschillende vormen van criminaliteit voert de overheid een repressief en een preventief beleid.

2p 1 Leg uit dat het voorstel van 'Justitie in de buurt' zowel een voorbeeld is van repressief als van preventief beleid.

2p 2 Leg met behulp van de tekst uit welk soort criminaliteit de minister wil bestrijden met het voorstel 'Justitie in de buurt'.

Er zou binnen de wijkkantoren van Justitie een netwerk van instellingen kunnen ontstaan, bestaande uit onder meer het Openbaar Ministerie, de reclassering en Bureau Slachtofferhulp (regel 26–32).

2p 3 Welke twee taken heeft het Openbaar Ministerie vooral in de wijkkantoren van Justitie?

De reclassering speelt een rol in de wijkkantoren van Justitie.

2p 4 Noem twee taken van de reclassering.

Ook het Bureau Slachtofferhulp heeft een plaats in de wijkkantoren van Justitie.

2p 5 Noem twee taken van het Bureau Slachtofferhulp.

Volgens de tekst is het wijkkantoor een bijkantoor van het arrondissementsparket en maakt het kantongerecht nog geen deel uit van dit kantoor.

2p 6 Welke verdachten worden berecht door de arrondissementsrechtbank en welke verdachten door het kantongerecht?

In de tekst staat dat taakstraffen, HALT-projecten en andere maatregelen snel kunnen worden geregeld.

2p 7 Welke doelstellingen staan voorop bij het opleggen van taakstraffen? Noem er twee en licht elke doelstelling toe.

2p 8 Wat is het doel van HALT-projecten?

Zie tekst 2 uit het bronnenboekje.

Er zijn verschillende theorieën die een verklaring geven voor crimineel gedrag.

2p 9 Welke theorie sluit met name aan bij de aanpak van het Preventieproject Recidive Eindhoven?

Licht het antwoord toe.

Opgave 2 Gasboringen in de Waddenzee

In het najaar van 1999 beheerste het kabinetsplan om gasboringen in de Waddenzee toe te staan, het politieke nieuws.

De partijen van het tweede paarse kabinet (PvdA, VVD, D66) verschilden onderling van mening over de toelaatbaarheid van het boren naar gas in de Waddenzee. De centrale vraag was of boringen zouden leiden tot bodemdaling van de Waddenzee. De vragen 10 tot en met 16 behandelen dit politiek meningsverschil naar aanleiding van tekst 3 uit het bronnenboekje.

2p 10 Geef twee redenen waarom het toestaan van boren naar gas in de Waddenzee een politiek probleem is.

- 2p **11** De omzetting van eisen in overheidsbeleid verloopt in een aantal fasen.
Van welke fase in het totstandkomen van beleid is sprake in de tekst?
Geef ter ondersteuning van je antwoord een verwijzing naar de tekst.
- 3p **12** Noem uit de tekst drie omgevingsfactoren die van invloed zijn op de besluitvorming over gasboringen in de Waddenzee.
- 2p **13** De Tweede Kamer heeft twee taken.
Welke taak van de Tweede Kamer herken je in de tekst?
Licht je antwoord toe.
- 2p **14** De Tweede Kamer beschikt over staatsrechtelijke en informele middelen om haar taken uit te oefenen.
Van welke informele middelen kunnen kamerleden gebruik maken?
Noem er twee en licht ze toe.
- 2p **15** De PvdA en de VVD taxeren de schadelijke gevolgen van gasboringen in de Waddenzee verschillend. Deze verschillende taxaties zullen mogelijk corresponderen met de politieke uitgangspunten van PvdA en VVD en de belangen waarvoor ze zeggen te staan.
Leg uit waarom de VVD het risico dat aan de gasboringen vastzit, lager taxeert dan de PvdA.
Ga in je antwoord uit van de politieke uitgangspunten van beide partijen of van de belangen waarvoor ze opkomen.
- 4p **16** In de tekst is sprake van twee actoren die elk vanuit verschillende belangen proberen de politieke besluitvorming te beïnvloeden: Greenpeace en de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM).
A Noem twee machtsbronnen van Greenpeace en twee van de NAM.
B Geef van beide actoren een voorbeeld hoe ze elk de politiek kunnen beïnvloeden.

Opgave 3 De multiculturele stad

Gebruik voor deze opgave tekst 4 uit het bronnenboekje.

In de Volkskrant van 7 maart 1998 komt professor Veenman aan het woord. Hij heeft in opdracht van de gemeente een analyse gemaakt van de problemen van Rotterdam als multi-etnische stad en hij komt met een aantal beleidsaanbevelingen.

De aanwezigheid van migranten in Rotterdam confronteert deze stad met verschillende maatschappelijke vraagstukken.

- 4p **17** Naar welke algemene maatschappelijke vraagstukken van de multi-etnische samenleving verwijst professor Veenman?
Noem er twee en licht elk toe door te verwijzen naar de tekst.
- 4p **18** Vaak wordt het begrip multiculturele samenleving in twee betekenissen gebruikt.
Geef aan dat professor Veenman beide betekenissen van het begrip multiculturele samenleving hanteert.
Ondersteun elke betekenis met een gegeven uit de tekst.
- 2p **19** Om de problematiek van de multi-etnische samenleving zoals deze staat beschreven in de tekst in kaart te brengen, kun je gebruik maken van de benaderingswijzen van maatschappijleer.
A Geef een citaat of een gegeven uit de tekst dat past bij de politiek-juridische benaderingswijze.
B Geef een citaat of een gegeven uit de tekst dat past bij de sociaal-culturele benaderingswijze.

De achterstandssituatie van veel allochtonen in Rotterdam kun je verklaren met factoren die te maken hebben met positieverwerving en positietoewijzing.

- 4p **20** Noem uit de tekst twee factoren die te maken hebben met positieverwerving en twee factoren die betrekking hebben op positietoewijzing.

In regel 69–70 staat de opvatting dat allochtone groeperingen alleen via het zuilenmodel kunnen emanciperen.

- 2p **21** Ben je het eens of oneens met deze opvatting?
Motiveer je antwoord door uit te gaan van de mogelijkheden die het zuilenmodel al of niet biedt voor de emancipatie van allochtone groeperingen.

Zie regel 72–89 van tekst 4.

In de uitspraken van professor Veenman kun je voorbeelden herkennen van de rol die socialisatoren spelen bij het scheppen van maatschappelijke kansen van allochtone jongeren.

- 4p **22** Leg uit aan de hand van twee socialisatoren die Veenman noemt dat deze socialisatoren de maatschappelijke kansen van allochtone jongeren verkleinen.

Volgens professor Veenman worden de kansen van de allochtone groepen ook bepaald door de autochtone 'poortwachters' zoals 'de school, het arbeidsbureau en de personeelsfunctionaris' (regel 90–94).

- 4p **23** Leg uit hoe deze autochtone poortwachters de maatschappelijke kansen van allochtonen mede kunnen bepalen.
Maak daarbij gebruik van het begrip dominante cultuur.

Professor Veenman typeert Rotterdam als een multi-etnische stad. Wat voor Rotterdam geldt, geldt ook voor veel andere steden in Nederland.

Het ontstaan van Nederland als een multi-etnische samenleving is het gevolg van de komst van migranten.

- 4p **24** A Noem twee groepen migranten die vanwege de dekolonisatie in de jaren vijftig naar Nederland kwamen.
B Leg uit wat het overheidsbeleid was ten aanzien van deze groepen migranten.

- 2p **25** A Wat was het beleid of de rol van de overheid in de jaren zestig en begin jaren zeventig jegens migranten in Nederland?

B Geef een reden voor dit beleid of deze rol van de overheid.

Opgave 4 Functies van politieke partijen

De vragen 26 tot en met 30 hebben betrekking op tekst 5 en 6 en tabel 1 uit het bronnenboekje.

In de winter van 1999/2000 werd er in diverse publicaties aandacht besteed aan de positie van de politieke partijen in de Nederlandse parlementaire democratie. In deze opgave staan de functies van politieke partijen in het proces van politieke besluitvorming centraal.

Om te laten zien hoe burgers kunnen deelnemen aan het politieke besluitvormingsproces, onderscheidt men vaak verschillende vormen van participatie.

- 4p **26** Welke twee vormen van participatie herken je in beide teksten?
Ondersteun je antwoord met een verwijzing naar de teksten.

Politieke partijen hebben onder meer de volgende functies:

- communicatiefunctie
- participatiefunctie
- selectiefunctie

In tekst 5 wordt gesteld, dat politieke partijen verschillende functies minder goed vervullen.

- 2p **27** Welke twee functies vervullen politieke partijen minder goed volgens deze tekst?
Licht het antwoord toe.

In het algemeen vervullen politieke partijen een andere rol in het politieke besluitvormingsproces dan belangengroepen. Volgens tekst 5 ondervinden politieke partijen in toenemende mate concurrentie van belangengroepen. Daardoor lijkt één verschil tussen politieke partijen en belangengroepen minder goed zichtbaar te worden.

- 2p **28** Welk verschil tussen politieke partijen en belangengroepen lijkt volgens tekst 5 minder zichtbaar te worden?

De schrijver van tekst 6 maakt een onderscheid in de aantrekkingskracht van politieke partijen. Politieke partijen met een duidelijk politiek profiel zoals de SP, GroenLinks en de ChristenUnie hebben naar verhouding meer leden dan de grote politieke partijen.

- 2p **29** Leg uit waarom deze partijen zich politiek duidelijker kunnen profileren dan partijen als CDA, D66, PvdA en VVD.

Zie tabel 1.

De daling van het ledenaantal van politieke partijen vanaf de jaren zestig is mede te verklaren vanuit ontwikkelingen in de Nederlandse samenleving.

- 2p **30** Noem een maatschappelijke ontwikkeling in de Nederlandse samenleving die de daling van het ledenaantal van politieke partijen vanaf de jaren zestig mede kan verklaren. Licht je antwoord toe.

Opgave 5 Statistieken over criminaliteit

Deze opgave heeft betrekking op de tabellen 2 tot en met 5 uit het bronnenboekje.

Tabel 2 laat zien dat in totaal zo'n 1150 jongeren onder de achttien jaar volgens het volwassenenstrafrecht zijn veroordeeld.

- 2p **31** Geef daarvoor een reden.

Hoewel tabel 2 geen informatie geeft over de verschillen tussen jongens en meisjes, maken vooral jongens zich schuldig aan crimineel gedrag. Het aandeel dat meisjes hebben in de criminaliteit is gering.

- 2p **32** Noem twee mogelijke verklaringen voor het feit dat jongens zich meer schuldig maken aan crimineel gedrag dan meisjes.

Vergelijk de gegevens van tabel 3 met die van tabel 4.

- 4p **33** Worden de gegevens over onveiligheidsgevoelens bij vrouwen uit tabel 3 gesteund door de onderzoeksgegevens uit tabel 4? Geef twee redeneringen.

Zie tabel 4.

- 3p **34** A Van welke onderzoeksmethode heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gebruik gemaakt?
B Noem een voordeel van deze onderzoeksmethode.
C Welke kanttekening kun je plaatsen bij deze onderzoeksmethode?

Volgens tabel 5 hebben inwoners van stedelijke gebieden een grotere kans om slachtoffer van een delict te worden dan inwoners van minder verstedelijkte gebieden. Dit zou komen doordat in stedelijke gebieden meer criminaliteit voorkomt dan in minder verstedelijkte gebieden.

- 2p **35** Geef twee redenen waarom in stedelijke gebieden naar verhouding meer criminaliteit voorkomt dan in minder verstedelijkte gebieden.

Einde